

กระบวนทัศน์ในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม*

Inquiry Paradigm in Social Welfare

สุธิดา แจ้งประจักษ์

Suthida Changprachak

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand.

Corresponding Author. Email: suthida@buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวทางการแสวงหาความรู้ด้านสวัสดิการสังคมโดยผ่านมุมมองทางปรัชญาสังคมศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กระบวนทัศน์ 1. กระบวนทัศน์แบบธรรมเนียมปฏิบัติที่กำหนดให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีภววิทยาแบบสำนึกนิยมและญาณวิทยาแบบปฏิฐานนิยม โดยใช้วิธีวิทยาเป็นการอธิบายกลไกเชิงสาเหตุ การอธิบายทางเลือกเชิงเหตุผลและการอธิบายเชิงโครงสร้างหน้าที่ ซึ่งวิธีวิทยานี้จะนำมาสู่การใช้วิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ องค์ประกอบ หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสวัสดิการที่มีลักษณะเป็นสามัญการและมีความเห็นเหตุผลสามารถใช้อธิบายและทำนายปรากฏการณ์ทางสังคมได้

2. กระบวนทัศน์แบบการตีความจะกำหนดให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีภววิทยาแบบสัมพัทธนิยมและญาณวิทยาแบบทัศน์พิสัยนิยม และกำหนดให้ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาแบบการตีความซึ่งจะนำมาสู่การใช้วิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยสามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมแต่ละกรณีศึกษา ความรู้ที่ได้สามารถสร้างความเข้าใจปรากฏการณ์เฉพาะกรณีที่มีเงื่อนไขหรือบริบทใกล้เคียงกัน

3. กระบวนทัศน์แบบวิพากษ์ กำหนดให้ผู้วิจัยมีความหลากหลายในภววิทยา ทั้งสำนึกนิยมเชิงวิพากษ์ สังคมนิยมเชิงประวัติศาสตร์ และสัมพัทธนิยม นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องมีญาณวิทยาแบบทัศน์พิสัยนิยมผสมกับสัมพัทธนิยม โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาที่เน้นวิภาษวิธีและการสนทนา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิจัยเชิงปฏิบัติการ และวิจัยเอกสาร ทำให้เกิดการรื้อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม และนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมด้านสวัสดิการสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม

คำสำคัญ: กระบวนทัศน์; การแสวงหาความรู้; ปรัชญาสังคมศาสตร์; สวัสดิการสังคม

* Received February 24, 2020; Revised March 23, 2020; Accepted March 23, 2020

Abstract

This article aimed at presenting guidelines to inquiry paradigms in social welfares under the social science perspectives which are considered the foundation of research design. The first one is naturalism paradigm. The researcher possesses ontology, and positivism. Then methodology will be used to describe casual mechanism. Rational choice, and functional and structural explanation lead to the use of quantitative research methodology resulted in the knowledge of types, components, or factors related to state welfares that are generalized, reasonable. This can be used to predict social phenomena.

The second is interpretivism paradigm. The researcher possesses ontology relativism, and perspectivism. Then hermeneutics leads to qualitative research methodology resulted in the knowledge of social welfare management in each case study. The knowledge gained can be used to describe a particular phenomenon with similar conditions or contexts.

The third is critical paradigm. The researcher possesses various types of ontology including critical realism, historical realism, and relativism. Perspectivism and Relativism contains the methodology focusing on dialectic and discussing techniques, participative method, action research, documentary research which lead to deconstruction of the knowledge in social welfares and to propose proper guidelines for social welfare management.

Keyword: Inquiry Paradigms; Philosophy of Social Sciences; Social Welfares

บทนำ

ปรัชญาทางสังคมศาสตร์ถูกใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการวิจัยเพื่อการแสวงหาความรู้ นักวิจัยต่างมีข้อถกเถียงที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเกี่ยวกับความจริงที่ปรากฏในสังคมถึงลักษณะที่แท้จริงของความจริง เช่น ความเชื่อที่ความจริงมีอยู่ชุดเดียว มีความสากลใช้อธิบายได้ทุกปรากฏการณ์ทางสังคม หรือความเชื่อที่ว่าความจริงมีอยู่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความเข้าใจและการตีความของมนุษย์ จากความเชื่อนี้ได้ส่งผลต่อการกำหนดจุดยืนได้แล้วจึงจะทราบว่าคุณสมบัติระหว่างนักวิจัยกับสิ่งที่ถูกศึกษาควรจะต้องมีความแยกจากกันเพื่อให้ปราศจากอคติ หรือจำเป็นต้องผสมผสานเป็นหนึ่งเดียวเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จึงส่งผลไปถึงการกำหนด รูปแบบในการศึกษาวิจัยปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อสร้างองค์ความรู้ ซึ่งสามารถเรียกข้อถกเถียงดังกล่าวว่า “กระบวนทัศน์ในการแสวงหาความรู้” ผู้วิจัยแต่ละคนจะมีกระบวนทัศน์ที่

แตกต่างกันจึงส่งผลให้มีการเลือกใช้วิธีการในการวิจัยที่หลาย ความรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีความหลากหลายด้วย เช่นเดียวกัน ผลที่ตามมาคือ ความพยายามผลักดันให้เกิดการยอมรับหรือปฏิเสธองค์ความรู้ที่ค้นพบเนื่องจาก นักวิจัยมักเชื่อมั่นและยอมรับองค์ความรู้ที่เกิดจากวิธีวิจัยตามกระบวนการที่ตนของตนเองมากกว่ากระบวนการที่ตนอื่น โดยให้เหตุผลทางด้านระเบียบวิธีวิจัย เช่น ความเข้มงวด ความน่าเชื่อถือ การมีหลักฐานเชิงประจักษ์ ความเข้าใจปรากฏการณ์แบบลึกซึ้ง เป็นต้น ซึ่งแท้จริงความแตกต่างของกระบวนการที่ตนนี้ถือว่าเป็นประโยชน์ เนื่องจากจะมีเกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายจนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละกระบวนการที่ตนในการแสวงหาองค์ความรู้จึงจำเป็นต่อผู้ที่สนใจแสวงหาความรู้เพื่อที่สามารถกำหนดรูปแบบการวิจัยในการแสวงหาองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

แนวคิดสวัสดิการสังคมถือว่าเป็นองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะสวัสดิการสังคมถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร อาทิ ประเทศอังกฤษจัดสวัสดิการสังคมโดยการตรากฎหมายสงเคราะห์คนยากจน (Elizabethan Poor Law) ในปีค.ศ. 1601 เพื่อการช่วยเหลือคนยากจน และผู้ที่ไม่มีงานทำโดยการสงเคราะห์จากองค์กรทางศาสนา ประเทศสวีเดนมีการตรากฎหมาย National Pension Act ในปี 1913 เพื่อประกันผู้สูงอายุ ส่วนในสหรัฐอเมริกาเริ่มจากการจัดตั้งเป็นศูนย์รวมองค์การกุศลเอกชน (Charity Organization Societies) เพื่อให้นักศึกษาหรือผู้มีฐานะดีไปเรียนรู้และทำงานในชุมชนคนยากจนเมืองใหญ่ ๆ รวมทั้งการจัดตั้งสหภาพแรงงาน และการผลักดันกฎหมายเพื่อให้สวัสดิการแก่แรงงาน เป็นต้น จากประสบการณ์ในการจัดสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศทำให้เกิดการวิจัยเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมเกิดเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย เช่น แนวคิดพื้นฐาน หลักการ วิธีการ รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ซึ่งบางชุดองค์ความรู้สามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมในระดับสากลได้ แต่บางชุดองค์ความรู้ใช้อธิบายได้เฉพาะพื้นที่เท่านั้นขึ้นอยู่กับกรอบการวิจัย ดังนั้นเพื่อลดความสับสนในการทำความเข้าใจและการนำองค์ความรู้ด้านสวัสดิการสังคมไปประยุกต์ใช้ ผู้ที่ศึกษาจึงควรทำความเข้าใจถึงกระบวนการที่ตนในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในมิติปรัชญาทางสังคมศาสตร์เพื่อจะสามารถเข้าใจถึงเหตุผลในการเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ

บทความนี้มุ่งอธิบายกระบวนการที่ตนแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมภายใต้กรอบคิดทางปรัชญาสังคมศาสตร์โดยจำแนกออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ กระบวนการที่ตนธรรมชาตินิยม กระบวนการที่ตนการตีความ และกระบวนการที่ตนวิพากษ์ โดยอธิบายถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาทางสังคมศาสตร์ แล้วจึงเชื่อมโยงให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละองค์ประกอบทั้งที่เป็นความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความจริง การเข้าถึงความจริง วิธีการในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม พร้อมยกตัวอย่างงานวิจัยเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนวิเคราะห์ถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของการแสวงหาความรู้ของแต่ละกระบวนการที่ตน เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษา

เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมเกิดความเข้าใจถึงที่มาที่ไปขององค์ความรู้ทางด้านสวัสดิการสังคมที่แตกต่างและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเป็นแนวทางให้นักวิจัยในการกำหนดจุดยืนทางปรัชญาสังคมศาสตร์เพื่อนำไปสู่การออกแบบการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการแสวงหาความรู้ของตนเองได้

ปรัชญาสังคมศาสตร์

ปรัชญาทางสังคมศาสตร์ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวิจัยที่เป็นวิธีการในการแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ ผู้ศึกษาจะเลือกใช้วิธีการในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมตามฐานความเชื่อเกี่ยวกับความจริง ดังนั้นเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง จำเป็นต้องทำความเข้าใจพื้นฐานปรัชญาทางสังคมศาสตร์ 3 เรื่อง (Na Phuket, 2012) ได้แก่

1. ภาววิทยา (ontology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความจริง หรือสภาวะการดำรงอยู่ของความจริง คำถามทางภาววิทยาที่สำคัญคือ ธรรมชาติของความจริงหรือสิ่งที่มีอยู่คืออะไร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสิ่งนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งความจริงมีหลายประเภท เช่น ความจริงแท้หนึ่งเดียว (สัจนิยม) ความจริงที่มีหลากหลายต้องใช้การตีความจากมนุษย์ (สัมพัทธนิยม) ความจริง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (สัจนิยมเชิงประวัติศาสตร์)

2. ญาณวิทยา (Epistemology) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ที่ศึกษากับตัวผู้ศึกษามี คำถามทางญาณวิทยาที่สำคัญได้แก่ อะไรคือเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอของความรู้ อะไรคือแหล่งของความรู้ อะไรคือโครงสร้างและข้อจำกัดของความรู้ในการศึกษา ดังนั้นการที่เข้าใจว่าความจริงมีหนึ่งเดียว ผู้ศึกษาจะต้องไม่สัมพันธ์กับสิ่งที่ศึกษา แต่ถ้าเชื่อว่าความจริงนั้นมีหลากหลายต้องใช้การตีความจากมนุษย์ผู้ศึกษาก็จะต้องผจญตัวเองกับสิ่งที่ศึกษาเพื่อให้เข้าใจความจริงนั่นเอง

3. วิธีวิทยา (Methodology) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตรรกะของการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะการตรวจสอบศักยภาพและข้อจำกัดของเทคนิคหรือกระบวนการศึกษา หรือระเบียบวิธีที่นักวิชาการในแต่ละสาขาใช้แสวงหาความรู้ เช่น วิธีการตั้งคำถามวิจัย วิธีการหาหลักฐานข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ศึกษามีภาววิทยาหรือมีความเชื่อเกี่ยวกับความจริงอย่างไรแล้ว จะเชื่อมโยงถึงญาณวิทยาว่า ผู้ศึกษาจะสามารถเข้าถึงความจริงด้วยวิธีการใดเพื่อทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นเกิดความน่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง หลังจากนั้นจึงเลือกใช้วิธีวิทยาที่สอดคล้องกับภาววิทยาและญาณวิทยาเพื่อให้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้ จึงนำมาสู่การกำหนดรูปแบบการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ เรียกว่าเป็นกระบวนการทัศน์ในการแสวงหาความรู้นั่นเอง สามารถสรุปได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนทัศน์การแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์

กระบวนทัศน์ในการแสวงหาความรู้

การแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กระบวนทัศน์ (Na Phuket, 2016) ได้แก่

1. **กระบวนทัศน์ธรรมชาตินิยม (Naturalism Paradigm)** คือ การแสวงหาความรู้โดยมีจุดยืนทางภววิทยาแบบสามัญมปรีสุถิ (Naïve Realism) คือเชื่อว่าความจริงแท้มีอยู่ความจริงเดียว ไม่จำกัดสถานที่และเวลาจึงมีความเป็นสามัญการ และสามารถเข้าถึงได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5

กระบวนทัศน์นี้มีจุดยืนทางญาณวิทยาแบบปฏิฐานนิยม (Positivism) คือการอธิบายสภาพของสิ่งที่ศึกษาเฉพาะความเชื่อมโยงอย่างสม่าเสมอระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง แต่เน้นการทำนายปรากฏการณ์อย่างมากและถือว่าการอธิบายไม่แยกออกจากการทำนาย (Limmanee, 1999) ผู้ศึกษาจะเป็นอิสระสิ่งที่ศึกษาและปราศจากอคติ เป้าหมายในการแสวงหาความรู้คือ อธิบาย (Explanation) และทำนาย (Predict) ปรากฏการณ์ทางสังคม โดยมุ่งใช้ความรู้เพื่อควบคุมปรากฏการณ์สังคมและธรรมชาติโดยมีแนวทางในการอธิบายสังคม 3 ทาง ได้แก่ การอธิบายเชิงสาเหตุ (Causal Explanation) เป็นการแยกที่เป็นปัจจัยเหตุกับปัจจัยผลออกจากกัน เหตุจะต้องเกิดก่อนผล การอธิบายเชิงเหตุผล (Reason Explanation) เป็นการอธิบายว่าการกระทำของมนุษย์เกิดจากการตัดสินใจที่มีเหตุผล และการอธิบายเชิงหน้าที่และโครงสร้างนิยมเชิงสาเหตุ (Functional and Structural Explanation as Causal Explanation) คือ การอธิบายเชิงหน้าที่ซึ่งว่าสิ่งใดก็ตามที่ดำรงอยู่ก็เพราะมีหน้าที่ทำให้เกิดผลบางประการ ระเบียบวิธีวิจัยจึงต้องมีระเบียบแบบแผนชัดเจน มีความเที่ยงตรงสามารถตรวจสอบได้ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยกึ่งทดลอง และการวิจัยเชิงคุณภาพแนวทฤษฎีรากฐานบางสำนัก

2. กระบวนทัศน์การตีความ (Interpretivism Paradigm) มีจุดยืนทางภววิทยาแบบสัมพัทธนิยม (Relative Realism) ที่เชื่อว่าความจริงมีอยู่อย่างหลากหลาย ต้องใช้ความคิดและสติปัญญาของมนุษย์ในการเข้าใจความจริงในรูปแบบที่หลากหลาย ความจริงจึงไม่มีลักษณะเป็นสามัญการ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทและความคิดที่ซับซ้อนของมนุษย์ ส่วนญาณวิทยาเป็นแบบทัศน์พิสัยนิยม (Perspectivism) ที่เชื่อว่าความรู้และการประเมินความรู้เกิดภายใต้กรอบคิดที่กำหนด ข้อเท็จจริงจึงอยู่ในแบบแผนมโนทัศน์ของผู้ศึกษา และแบบสัมพัทธนิยมที่มีฐานคิดว่าทั้งประสบการณ์และความจริงเป็นการปฏิบัติเชิงหน้าที่ของแบบแผนทางความคิด แต่ไม่มีแบบแผนความคิดใดสามารถอ้างเป็นแบบแผนความคิดสากลหรือมีความเป็นสามัญการ ผู้ศึกษาจึงต้องนำตัวเองเข้าไปสู่สิ่งที่ศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีวิทยาของกระบวนทัศน์แบบตีความ คือ อรรถปริวรรต (Hermeneutics) และวิภาษวิธี (Dialectic) ที่เป็นการสร้างความจริงที่ถอดออกมาโดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ศึกษาและผู้ที่ถูกศึกษา มีการตีความและเปรียบเทียบความเหมือนต่าง ความเปลี่ยนแปลงแบบวิภาษวิธีเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม เพราะมนุษย์สามารถเข้าใจซึ่งและกันได้ และอยู่ร่วมกันได้ การตีความนี้จะทำความเข้าใจองค์ประกอบย่อยของสิ่งที่ศึกษาในแง่องค์รวมและการทำความเข้าใจองค์รวมในแง่องค์ประกอบย่อย โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นพลวัต ดังนั้นรูปแบบการวิจัยที่ใช้ในกระบวนทัศน์การตีความ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพในแนวชีวประวัติ แนวปรากฏการณ์วิทยา แนวทฤษฎีจากฐานราก แนวชาติพันธุ์วรรณา และแนวกรณีศึกษา

3. กระบวนทัศน์วิพากษ์ (Critical Paradigm) มีความหลากหลายในภววิทยา ทั้งสัมพัทธนิยมเชิงวิพากษ์ (Critical Realism) สัจนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Realism) และสัมพัทธนิยม (Relative Realism) ส่วนญาณวิทยาแบบทัศน์พิสัยนิยมผสมกับสัมพัทธนิยม (Perspectivism and Relativism) มีวิธีวิทยาที่เน้นวิภาษวิธีและการสนทนา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบรูปแบบหนึ่ง มีเป้าหมายในการแสวงหาความรู้เพื่อการปลดปล่อย (Emancipation) มนุษย์เป็นอิสระจากการครอบงำและมุ่งขยายพื้นที่แห่งการยอมรับทางสังคมของผู้เสียเปรียบและมุ่งการถอดรื้อ (Deconstruction) และการสร้างใหม่เพื่อให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ สามารถแบ่งออก 4 แนวทางหลัก คือ 1.การใช้ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) 2. การใช้ปรัชญาปฏิบัตินิยม 3. การใช้แนวคิดหลังโครงสร้างนิยม (Post-Structuralism) ในการวิเคราะห์ ถอดรื้อโครงสร้าง (Construction) หรือความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ 4. หลังนวมัยนิยม (Postmodernism) เน้นการวิพากษ์ความรู้ที่ถูกสร้างจากระบบเหตุผล เพราะระบบเหตุผลทำให้เกิดสภาวะกดทับ กีดกัน และปิดกั้นสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือระบบเหตุผล ดังนั้นในกระบวนทัศน์วิพากษ์จึงเลือกใช้รูปแบบวิจัยดังนี้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเอกสาร การวิจัยแบบวงศาวิทยา การวิจัยเชิงเอกสาร เป็นต้น

จากข้างต้นเห็นได้ว่าการกำหนดแนวทางในการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นจะเป็นไปตามฐานความเชื่อที่มีต่อความจริง

การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

แนวทางในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับแนวคิดสวัสดิการสังคมในมิติปรัชญาสังคมศาสตร์มีความแตกต่างกันตามกระบวนทัศน์ของผู้ศึกษา ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้หรือแนวคิดสวัสดิการสังคมที่หลากหลายซึ่งมีอำนาจในการอธิบายแตกต่างกัน สามารถแบ่งแนวทางในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมออกเป็น 3 กระบวนทัศน์ ดังนี้

1. การแสวงหาความรู้ตามกระบวนทัศน์ธรรมชาตินิยม (Naturalism Paradigm)

การแสวงหาความรู้ตามกระบวนทัศน์นี้จะปรากฏในงานวิจัยที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในยุคแรกที่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสังคมและความยากจนด้วยการจัดสวัสดิการให้แก่คนในสังคมด้วยการสร้างบริการสังคม ส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะมีความเชื่อเกี่ยวกับความจริงที่ว่าสวัสดิการสังคมมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศและรัฐควรมีบทบาทหลักในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนเท่านั้น ดังนั้นจึงได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสร้างความเป็นอิสระระหว่างผู้ศึกษาและปรากฏการณ์ ตลอดจนเพื่อให้ผลการศึกษาเป็นที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ เช่น งานของ Gosta Esping-Anderson (Patanvanich, 2004) ที่ศึกษาระบบสวัสดิการ เป็นการวิเคราะห์เหตุและผลเชิงสาเหตุด้วยการใช้วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบด้วยการใช้สถิติเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของระบบสวัสดิการ โดยวิเคราะห์จากระดับการสลายสภาพการเป็นสินค้า และมีเกณฑ์การจำแนกระดับของ “การสลายสภาพการเป็นสินค้าของสวัสดิการสังคม” พบว่า รัฐสวัสดิการระบอบสังคมประชาธิปไตยจะมีระดับของการสลายสภาพการเป็นสินค้ามากที่สุด ส่วนระบอบเสรีนิยมจะมีระดับต่ำที่สุด ซึ่งการจัดระดับของการสลายสภาพการเป็นสินค้าทำได้โดยการให้คะแนนการจัดสวัสดิการสังคมประเภทต่าง ๆ คะแนนรวมที่ได้ คือ เป็นค่าชี้วัดระดับ เกณฑ์ดังกล่าว เช่น ปริมาณเงินทดแทนขั้นต่ำ ความสามารถในการทดแทน รายได้ของเงินทดแทน การครอบคลุมของสวัสดิการ ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในการจำแนกรัฐสวัสดิการออกเป็น 3 ระบอบ ได้แก่ 1. รัฐสวัสดิการระบอบเสรีนิยมที่ระบอบการจ่ายสวัสดิการจะอยู่ในระดับต่ำ มีระดับการถ่ายเททรัพยากรต่ำ ให้ความสำคัญกับวิธีการประกันสังคมน้อย และผู้รับประโยชน์ทดแทนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย รัฐจะให้การสนับสนุนตลาดโดยให้หลักประกันด้านสวัสดิการในระดับต่ำ หรือไม่ก็โดยการให้เงินสนับสนุนแก่สวัสดิการเอกชน 2. ระบอบวิสาหกิจนิยม เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐและกลุ่มหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือประกอบอาชีพ โดยเกณฑ์การรับสวัสดิการ คือ ความแตกต่างของสถานภาพชนชั้น รัฐละเลยการความเป็นในการจัดสรรหรือกระจายทรัพยากรและ 3. ระบอบสังคมประชาธิปไตย เป็นการจัดสวัสดิการที่ยึดหลักการจัดแบบสากล การสลายสภาพการเป็นสินค้าของสวัสดิการและสิทธิด้านสวัสดิการ จะเน้นส่งเสริมการสร้างประกันด้านสวัสดิการในระดับที่เหนือกว่าความเป็นพื้นฐานสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียม

นอกจากนี้แล้วยังมีการศึกษาที่อธิบายเชิงสาเหตุที่โดยอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปรเป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ เห็นได้จากการศึกษาเรื่อง “รัฐสวัสดิการกับความเท่า

เทียม” (The Welfare State and Equality) ของ Winlensky ที่ได้รวบรวมข้อมูลของประเทศต่าง ๆ 64 ประเทศ และนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการใช้จ่ายสาธารณะ ทำให้ได้ข้อค้นพบอันเป็นรากฐานเกี่ยวกับสร้างนโยบายสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความเท่าเทียม คือ ผลของสวัสดิการสังคมสามารถจัดสรรทรัพยากรและเพิ่มความเท่าเทียมในระยะสั้นได้ ผลกระทบเชิงสังคมที่สะท้อนจากตัวเลขทางสถิติแสดงให้เห็นว่าระดับการกินดีอยู่ดีสัมพันธ์กับโปรแกรมด้านสวัสดิการสาธารณสุข ส่วนการศึกษาด้านปัจจัยร่วมพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของรัฐสวัสดิการ (Patanvanich, 2004)

ส่วนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากการดำเนินการวิจัยตามแนวคิดปฏิฐานนิยมอย่างมาก เริ่มเห็นได้ชัดในช่วงปี พ.ศ. 2499 ที่ธนาคารโลก และสหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนในการพัฒนาประเทศ ภายใต้ผลการวิจัยเรื่อง “โครงการพัฒนารัฐสำหรับประเทศไทย” ที่มีการรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อมาใช้กำหนดเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น การวัดรายได้ของคนเพื่อกำหนดความร่ำรวยและยากจน การศึกษาถึงสาเหตุของปัญหา เช่น อัตราการว่างงาน การศึกษาในระดับต่ำ เป็นต้น ผลการศึกษาเหล่านี้ถูกนำไปใช้วางแผนโปรแกรมเพื่อต่อสู้กับความยากจน หรือในงานวิจัยเรื่องสู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute, 2011) ที่ได้ทำการประเมินความเป็นไปได้ทางการเงินของระบบสวัสดิการพื้นฐานในรูปแบบและระบบต่าง ๆ โดยสำรวจความคิดเห็นจากคณะกรรมการสวัสดิการสังคมระดับจังหวัด ประชาชน ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีการคำนวณถึงความเป็นไปได้ในการจัดเตรียมงบประมาณภาครัฐเพื่อจัดสวัสดิการถ้วนหน้า และสอบถามความต้องการในการได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานราชการ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรชุมชน โดยแบ่งออกเป็นชุดของสวัสดิการสังคม เช่น ชุดสวัสดิการเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ สวัสดิการชุมชน ประกันราคาพืชผล การแสวงหาความรู้เหล่านี้ถูกนำมาใช้กำหนดเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมถ้วนหน้า

2. การแสวงหาความรู้แบบกระบวนทัศน์การตีความ (Interpretivism paradigm)

การแสวงหาองค์ความรู้ตามกระบวนทัศน์การตีความ มีความเชื่อว่าองค์ความรู้แบบปฏิฐานนิยมที่เป็นสามัญการไม่สามารถสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่มีบริบททั้งด้านเวลาและสถานที่แตกต่างกันได้ ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมมีหลากหลายจึงจำเป็นต้องใช้การตีความของผู้ศึกษาที่มีต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งในมิติทางด้านประวัติศาสตร์ และเงื่อนไขทางสังคม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการแสวงหาความรู้โดยการตีความปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) หรือชาติพันธุ์วิธีวิทยา (Ethnomethodology) เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ส่วนใหญ่แสวงหาความรู้ตามกระบวนทัศน์นี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีว่าด้วย ประเภท วิธีการ กระบวนการจัดการสวัสดิการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการจัดสวัสดิการ ซึ่งจะแต่ละกรณีศึกษาจะมีความลักษณะเฉพาะ แต่จะสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่มีความใกล้เคียงกันได้ เช่น งานวิจัยของจิรัชยา เจียวัก

(Jeawkok, Dhammasaccakarn, Laeheem, & Sangkarat, 2018) เรื่อง คนหาปลา กับทุนทางสังคม: สวัสดิการชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย หรือ งานวิจัยเรื่องกลไกการสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการชุมชนเมือง กรณีศึกษา ชุมชนชาวไทยเกาะกลาง ชุมชนชาวจีนโบ๊ะเบ๊ะ ชุมชนคริสต์กู่จี๊ และชุมชนมุสลิมมัสยิดมาลุอิสลาม กรุงเทพมหานครของแสน กิรินวนันท์ และ สิริยา รัตนช่วย (Keeratinawanun & Rattanachuy, 2019) งานเหล่านี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนมาเป็นแนวทางเพื่อกำหนดกรอบคิดในการศึกษา มีการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจบริบทของพื้นที่ศึกษาเพื่อนำไปสู่การตีความเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในการจัดสวัสดิการสังคมในแต่ละพื้นที่ การศึกษาแบบตีความนี้ถือว่าการแสวงหาความรู้แบบ “ปฏิญญา” (retroduction) คือ การแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ที่มีพื้นฐานจากองค์ความรู้ที่มีก่อนหน้าแล้วจึงสรุปเป็นองค์ความรู้ ดังปรากฏเป็นแนวคิดการจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่สามารถใช้ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ รวมทั้งเงื่อนไขในการจัดสวัสดิการของสังคมไทยที่มีลักษณะเฉพาะพื้นที่

3. การแสวงหาความรู้แบบกระบวนทัศน์วิพากษ์ (critical paradigm)

การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมแบบกระบวนทัศน์วิพากษ์เป็นการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ หรือการหักล้างความรู้เดิมด้วยการวิพากษ์ เนื่องจากมีความเชื่อพื้นฐานว่าความจริงที่ปรากฏขึ้นในสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งความจริงชุดเดิมอาจทำให้เกิดการกดทับทางสังคมได้

แนวคิดที่ได้รับการวิพากษ์เป็นอย่างมากในแวดวงสวัสดิการสังคม ได้แก่ งานของ Gosta Esping-Anderson เนื่องจากเป็นแนวคิดที่หลักที่คนมักนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการจัดสวัสดิการสังคม นักวิชาการหลายคนจึงได้ศึกษาตามกระบวนทัศน์วิพากษ์ทางด้านทฤษฎี เช่น ฮอลลิเดย์ (Nonthapatthamadun, 2012) ได้ทำศึกษาแนววิพากษ์เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการของ Gosta Esping-Anderson โดยได้ศึกษาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีงบประมาณด้านสวัสดิการต่ำมาก พบว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตอบสนองความต้องการด้านสวัสดิการของประชาชนโดยใช้กระบวนการวางแผนเศรษฐกิจที่รัฐเป็นผู้ชี้นำ และการจัดบริการที่เน้นภาคเอกชนให้บริการโดยรัฐมีข้อบังคับที่เคร่งครัด เช่น การบังคับให้มีการออม สิทธิของประชาชนได้รับการตอบสนองจากรัฐ ทว่า มิใช่โดยวาทกรรมจากนโยบายสังคมแบบตะวันตกแต่เป็นการมุ่งส่งเสริมความรับผิดชอบของครอบครัวและความรับผิดชอบของบริษัทเอกชนเป็นสำคัญ

รวมทั้งยังมีนักวิชาการทางด้านสตรีนิยมเช่น Lewis O'Connor, Orloff ได้ทำการวิพากษ์แนวคิดของ Gosta Esping-Anderson ละเลยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงและครอบครัว ที่กล่าวว่าผลตอบแทนในรัฐสวัสดิการนั้นจะจัดให้แก่แรงงาน ซึ่งผู้หญิงจะเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อย ดังนั้นประเทศใดให้ประโยชน์ทดแทนเป็นไปตามจำนวนเงินสมทบจากรัฐบาล ผู้หญิงก็จะได้รับผลประโยชน์น้อยจึงทำให้ผู้หญิงตก

อยู่ในภาวะพึ่งพิง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาการดำเนินการของระบบการประกันรายได้ที่เกี่ยวข้องกับบริการเรื่องการดูแลเด็ก และพิจารณาเรื่องบทบาทของผู้หญิงที่จะต้องทำหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วย หรือผู้พิการ ถือว่าเป็นการสร้างพื้นที่ให้แก่ผู้หญิงมากขึ้น เนื่องจากบางครั้งผู้หญิงนั้นไม่มีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน แต่ต้องทำหน้าที่ในการดูแลผู้คน (Nonthapatthamadun, 2012) นักสตรีนิยมแนวสังคมนิยมเหล่านี้ได้ใช้หลักการวิเคราะห์วัตถุนิยมวิภาษกับการกดขี่ผู้หญิง ภายใต้ระบบทุนนิยมโยดไม่มีจุดหมายเพื่อลดหรือบรรเทาการกดขี่อย่างทีระบบทุนนิยมยอมรับ แต่เป้าหมายคือเป็นไปเพื่อระบบสังคมนิยมที่มุ่งปลดปล่อยผู้หญิงจากการกดขี่ ซึ่งนักสตรีนิยมแนวสังคมนิยมของอังกฤษได้มีความพยายามตั้งกลุ่มและองค์กรสตรีอิสระ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่ทำหน้าที่ต่อสู้เรียกร้องการดูแลรักษาพยาบาลที่ดี ความมั่นคงทางสังคม การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ (Nonthapatthamadun, 2007) ถือว่าเป็นการใช้วิธีวิทยาแบบปรัชญาปฏิบัตินิยม (pragmatism) มาเป็นเครื่องมือในการรื้อสร้างองค์ความรู้เดิม ด้วยการตั้งกลุ่มและองค์กรสตรีอิสระขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการเองเพื่อเป็นการปลดปล่อยการถูกกดขี่ และการละเลยจากภาครัฐ

นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาของกวอน (Kwon) ที่ศึกษาเรื่อง “ก้าวข้ามระบบสวัสดิการแบบยุโรป: การเปรียบเทียบระบบสวัสดิการของเอเชียตะวันออก” ซึ่งให้เห็นมิติอื่น ๆ ในกระบวนการนโยบายของเกาหลีใต้และไต้หวัน ที่รัฐบาลชั้นนำมาตั้งแต่ยุครัฐบาลเผด็จการ ที่กลุ่มคนแรก ๆ ที่ได้รับการคุ้มครองได้แก่ทหารและข้าราชการเป็นหลัก ต่อมาจึงมีการขยายไปเป็นการให้ประโยชน์ทดแทนด้วยระบบประกันไปสู่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ประเทศที่รัฐเป็นผู้นำการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความจำเป็นต้องให้การสนับสนุนชนชั้นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมให้มีชีวิตที่มั่นคง ส่วนนโยบายสวัสดิการโดยถ่วงหน้านั้นเกิดขึ้นเมื่อประเทศเข้าสู่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย (Nonthapatthamadun, 2012) ซึ่งพบว่าเป็นความจริงที่แตกต่างจากองค์ความรู้ตามกระบวนทัศน์ชนธรรมาตินิยมที่กล่าวว่าประเทศแบบสังคมนิยมจะมีการกระจายสวัสดิการให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ถือว่าเป็นการใช้แนวคิดหลังโครงสร้างนิยมในการวิพากษ์การจัดสวัสดิการของยุโรปที่เชื่อว่ารัฐสวัสดิการในประเทศสังคมนิยมประชาธิปไตยนั้นมีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดสวัสดิการถ่วงหน้ได้ แต่ความจริงไม่เกิดขึ้นในตะวันออกที่สวัสดิการจะกระจุกตัวแก่ทหารและข้าราชการ ในขณะที่สวัสดิการถ่วงหน้เกิดขึ้นเมื่อประเทศเป็นประชาธิปไตยแล้ว จึงถือว่าการรื้อสร้างองค์รู้นั้นเอง

ส่วนในประเทศไทยได้มีการใช้กระบวนทัศน์แบบวิพากษ์มาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการอยู่บ้าง ดังเช่น งานวิจัยของปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ (Suzuki, 2009) เรื่อง วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้ เรื่อง “สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารที่ได้รวบรวมแนวคิด นโยบาย กระบวนการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิการชุมชนในสังคมไทย โดยสะท้อนให้เห็นว่าความหมายของสวัสดิการสังคมไม่ใช่มีเพียงแค่อารัฐสวัสดิการ และสวัสดิการชุมชนเองก็มีมิติที่หลากหลาย เช่น การตั้งองค์กรการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่คนในชุมชนทั้งในด้านการเงิน การศึกษา การประกอบอาชีพ ได้ข้อค้นพบว่า องค์กรการเงินของชุมชนนั้นมีศักยภาพมากที่จะสามารถนำไปสู่การจัดการที่ดีโดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐ ถือว่าเป็นความสามารถในการพัฒนาในเชิงพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าควรสู่การผลักดันนโยบายให้มีการ

รองรับสถานการณ์ขององค์การการเงินชุมชน งานวิจัยชิ้นนี้จึงถือได้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อปลดปล่อยความเชื่อเดิมที่ว่าชุมชนไม่สามารถจัดการองค์การการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพหน้าที่นี้จึงเป็นของรัฐ แต่ความจริงองค์การการเงินของชุมชนมีศักยภาพมากเพียงพอในการจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชนได้

จากข้างต้นจะเห็นถึงความแตกต่างของการแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ทั้งภววิทยา ญาณวิทยา และวิธีวิทยา จนนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการวิจัยที่จะส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบแต่ละกระบวนทัศน์ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกระบวนทัศน์ในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

กระบวนทัศน์	ธรรมชาตินิยม	ตีความ	วิพากษ์
ภววิทยา	สัจนิยม : ความจริงมีหนึ่งเดียวมีความเป็นสามัญการ	สัมพัทธนิยม: ความจริงมีหลากหลาย ต้องใช้จิตและปัญญาของมนุษย์ในการทำความเข้าใจ	● สัจนิยมเชิงวิพากษ์: มนุษย์เข้าใจความจริงได้ไม่สมบูรณ์ จึงต้องทำความเข้าใจ ● สัจนิยมเชิงประวัติศาสตร์: ความจริงเปลี่ยนแปลงตามเวลาและบริบททางสังคม ● สัมพัทธนิยม: ความจริงมีหลากหลาย ต้องใช้จิตและปัญญาของมนุษย์ในการทำความเข้าใจ
ญาณวิทยา	ปฏิฐานนิยม: ผู้ศึกษาเป็นอิสระต่อสิ่งที่ศึกษา	ทัศนพิสัยนิยม: ความจริงมีความสัมพันธ์กับผู้ศึกษา ต้องใช้อัตวิสัยของผู้ศึกษาในการสร้างความรู้	ทัศนพิสัยนิยมผสมผสานกับสัมพัทธนิยม: ความจริงมีความสัมพันธ์กับผู้ศึกษาต้องใช้อัตวิสัยของผู้ศึกษาในการสร้างความรู้ ซึ่งอาจมีค่านิยม
วิธีวิจัย	● การอธิบายเชิงสาเหตุ ● การอธิบายเชิงเหตุผล ● การอธิบายเชิงโครงสร้างหน้าที่	อรรถปริวรรต: การตีความ	วิภาษวิธีและการสนทนา โดยใช้ทฤษฎีวิพากษ์ ปรัชญาปฏิบัตินิยม ใช้แนวคิดหลังโครงสร้างนิยม และหลังนวยสมัย
รูปแบบวิจัย	วิจัยเชิงปริมาณ	วิจัยเชิงคุณภาพ	● วิจัยแบบมีส่วนร่วม ● วิจัยเชิงปฏิบัติการ

			● วิจัยเอกสาร
ผลการวิจัย	รูปแบบ ปัจจัย ลักษณะ การจัดรัฐสวัสดิการ	การทำความเข้าใจ เกี่ยวกับจัดสวัสดิการ โดยชุมชนเฉพาะ กรณี	● รื้อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการโดยรัฐ ● การจัดการสวัสดิการแนวสตรีนิยม ● แนวคิดสวัสดิการชุมชน

จุดแข็งและข้อจำกัดในการแสวงหาความรู้

การศึกษาสวัสดิการสังคมด้วยกระบวนการทัศน์แบบธรรมชาตินิยมตามญาณวิทยาแบบปฏิฐานนิยมที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณนั้นมีจุดแข็ง คือ องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยสามารถใช้อธิบายและทำนายปรากฏการณ์ได้ระดับมหภาค และมีความเป็นสามัญการ เนื่องจากมีวิธีวิทยาที่ได้รับการยอมรับว่ามีความน่าเชื่อถือ และเที่ยงตรง ปราศจากอคติจากผู้ศึกษา และมีระเบียบวิธีวิจัยที่เคร่งครัดสามารถพิสูจน์ด้วยวิธีทางสถิติ เช่น รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการสังคม หรือแม้กระทั่งการวัดระดับความยากจนที่นำมาสู่การกำหนดแนวทางจัดสวัสดิการสังคม ดังนั้นองค์ความรู้ดังกล่าวจึงถูกนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็แสวงหาความรู้ตามกระบวนการทัศน์นี้ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายปรากฏการณ์ในระดับจุลภาค เนื่องจากแต่ละกรณีศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะ และบริบทแตกต่างกันการอธิบายในภาพกว้างจึงทำให้ขาดรายละเอียดและการเข้าใจที่ลึกซึ้ง

การแสวงหาความจริงด้วยกระบวนการทัศน์การตีความนั้นจะแตกต่างจากการศึกษาในแนวปฏิฐานนิยมอย่างมาก เนื่องจากใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องใช้การตีความจากผู้ศึกษาด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และใช้วิธีการตีความภาษาเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ถูกศึกษาต้องการสื่อความหมายออก โดยมีการตัดสินใจประเมินค่าและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติจึงจะสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายได้เงื่อนไขทางด้านบริบทและเวลาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ทำให้สังคมสามารถเข้าใจถึงสวัสดิการสังคมที่มีอยู่หลากหลายได้หลายแง่มุม และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้แก่คนเฉพาะกลุ่มได้ถือว่าเป็นจุดแข็งของกระบวนการทัศน์นี้ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาแนวนี้มีข้อจำกัดตรงที่องค์ความรู้ที่ได้รับไม่สามารถฉายความจริงในระดับมหภาคได้แบบแนวคิดปฏิฐานนิยม และอำนาจในการอธิบายและทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีน้อยเนื่องจากใช้การตีความจากผู้ศึกษาอาจเกิดอคติได้ จึงไม่สามารถผลักดันให้ข้อค้นพบดังกล่าวกลายเป็นทฤษฎีหรือแนวคิดที่ได้รับการใช้งานอย่างเป็นสากล

ส่วนกระบวนการวิพากษ์มีจุดแข็ง คือ เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อหลุดพ้นจากการครอบงำองค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับสวัสดิการ ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การสร้างการยอมรับให้กลุ่มคนหรือสังคมที่เคยถูกเบียดขับจากแนวคิดสวัสดิการสังคมกระแสหลัก ซึ่งกระบวนการทัศน์นี้เริ่มถูก

ใช้ในการแสวงหาความรู้มากขึ้น แต่ยังไม่ได้รับการยอมรับไม่มากนักเนื่องจากผู้วิจัยต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ศึกษาอย่างมาก ผลการศึกษาจึงมีอาจมีความโน้มเอียงตามทัศนะของผู้ศึกษาได้

สรุป

แนวคิดสวัสดิการสวัสดิการสังคมมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีความซับซ้อน ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล จนถึงระดับสังคม เมื่อทำความเข้าใจด้วยปรัชญาทางสังคมศาสตร์จะพบว่า การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในกระบวนทัศน์ธรรมชาติแบบปฏิฐานนิยมจะสามารถอธิบายรูปแบบ วิธีการรวมทั้งปัจจัยเชิงสาเหตุต่าง ๆ ที่มีต่อการจัดสวัสดิการนั้น ทำให้มีการคลี่คลายของเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมอย่างมีความเป็นสามัญการ เป็นกฎทั่วไปที่สามารถนำไปใช้อธิบายและทำนายแนวโน้มพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นอนาคตได้ แต่การทำความเข้าใจด้วยกระบวนทัศน์ตีความ เป็นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ด้วยการตีความตัวบทที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ โดยวิเคราะห์จากการให้ความหมาย คุณค่า ความเชื่อพื้นฐานในการแสดงออกและเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมกับการกระทำของบุคคล จึงทำให้เกิดความเข้าใจแบบแผนของการเกิดปรากฏการณ์ในแต่ละกรณี แต่ไม่สามารถอธิบายหรือทำนายโดยอาศัยกฎทั่วไปใช้ได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาสวัสดิการสังคมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มักมีความหลากหลายตามบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ข้อค้นพบบางอย่างอาจมีความใกล้เคียงกัน และสุดท้ายการทำความเข้าใจด้วยกระบวนทัศน์วิพากษ์ จะเป็นการสร้างความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับความรู้ทางด้านสวัสดิการสังคม เนื่องจากมีความเชื่อพื้นฐานว่าความแบบสังคมนั้นเป็นการครอบงำ และทำให้บางกลุ่มในสังคมถูกเบียดขับและสูญเสียประโยชน์ จึงต้องมีวิธีการวิจัยเชิงเอกสารเพื่อรวบรวมข้อโต้แย้งต่าง ๆ ขึ้นมาหรือสร้างความคิดเดิม ซึ่งกระบวนทัศน์นี้ยังไม่ได้รับการยอมรับจากนักปรัชญากระแสหลักเนื่องจากกระบวนการศึกษา นั้นไม่สามารถทำให้ความน่าเชื่อถือทางวิธีวิจัยและผู้วิจัยต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ศึกษาอย่างมาก ดังนั้น ผลการวิจัยหรือความรู้ที่ค้นพบจึงเต็มไปด้วยทัศนคติของผู้ศึกษาและผู้ที่ถูกศึกษาที่มีความโน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ในแนวปฏิฐานนิยม กล่าวได้ว่า การศึกษาสวัสดิการสังคมในแต่ละกระบวนทัศน์จะมีจุดแข็งและข้อจำกัดแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาความรู้และเลือกวิธีการให้สอดคล้องกัน และยอมรับต่อข้อการวิพากษ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาความเป็นศาสตร์ทางด้านสวัสดิการสังคมต่อไป

References

- Crotty, M. (2009). *The foundations of social research: meaning and perspective in the research process*. Sydney, NSW: SAGE.
- Richard, H. (1998). *Social welfare and social value: the role of the caring professions*. Basingstoke, Hampshire: Macmillan.

- Jeawkok, J. Dhammasaccakarn, W. Laeheem, K. & Sangkarat, U. (2018). Fishermen and Social Capital: Community Welfare on the Andaman Coast of Thailand. *Journal of Community Development and Life Quality*. 6 (1), 131-152.
- Keeratinawanun, S. & Rattanachuy, S. (2019). The Mechanisms of the Strengthening Urban Community Welfare In Case of Kho-Klang, Bobae, Kudi-9 Chin and Masjid-Kamalulislam Bangkok. *Journal of MCU Peace Studies*. 7(5), 1253-1268.
- Limmanee, A. (1999). *Political Explanation and Analysis: Major Concerns under the Philosophy of Social Sciences*. Bangkok: Faculty of Political Science Chulalongkorn University.
- Midgley, J. & Livermor, M. (2009). *The Handbook of social policy*. Los Angeles: SAGE.
- Nonthapatthamadun, K. (2007). *Social Policy and Social Welfare*. (4th ed). Bangkok: Thammasart University.
- _____. (2012). *Comparative social policy*. Bangkok: Thammasart University.
- Patanvanich, S. (2004). *Social Policy: A Path to Welfare State*. Bangkok: Chulalongkorn University
- Phibulsiri, C. (2008). A Study on Factors Related to the Effectiveness of Social Welfare Project in the Community Organizations. *NIDA Development Journal*. 48 (1), 57-84.
- Rattanadilok Na Phuket, P. (2012) . Philosophy of Social Science and Social inquiry. *Academic journal Bangkokthonburi University*. 1(1), 78-88.
- Rattanadilok Na Phuket, P. (2016) . *Philosophy of Social Science: Social Explanation Foundation for Social Sciences Research*. (2nd ed.). Bangkok: Bangkok block.
- Suzuki, P.P. (2009) . *Community Welfare in Thailand Literature review and Knowledge synthesis*. Bangkok: Learning and Empowerment for Healthy Communities Institute.
- Thailand Development Research Institute. (2011). *To Universal Coverage System in the Year 2013*. Bangkok: Thailand Development Research Institute.